

naert S. I., *Vos lectures* str. 57, 58).

5. Šta brani indeks? Čitati osuđene knjige (bez dozvole). Zakonik (Can. 1384. §2.) izrijekom tumači riječ „knjiga“ tako, da njome označuje i novine, smotre i „svaki drugi izdani spis.“ Svejedno je dakle, da li je spis malen (brošura, letak) ili velik, periodičan ili ne. — Čitati: po slovu zakona ne bi prekršio pozitivne zabrane; tko bi si dao čitati zabranjenu knjigu, ali bi počinio licumjerstvo, sablaznio bi blišnjega, skrivio bi tudi grijeh i kršio bi prirodni zakon, a ovo ne zaostaje nimalo za kršenjem pozitivnoga zakona.

2. Brani držati kod sebe zabranjenu knjigu. Ne bi kršio zakona, koji bi zadržao knjigu s namjerom, da zaište dozvolu da ju čita, ili koji bi je uzeo u pohranu od osobe, koja ima dozvolu da je čita pa pođe na pr. na putovanje.

3. Indeks brani prevoditi, prodavati, izdavati ili drugima pozajmljivati. „Izdavanje“ odnosi se ne samo na pisca nego i na nakladnika i tiskara.

6. — Ali

1. Indeks je beskoristan za dobre . . . a ne ustavlja od čitanja loših katolika.

— Indeks je veoma koristan za dobre katolike, jer ih poučaje i upozorava na opasnosti, kojih oni često i ne slute, a to je već dosta da Crkva izdaje ovake zabrane. Što se pak tiče neposlušnih sinova, Crkva očituje svoju materinsku skrb i za njih, dok uz ogradu prirodnoga zakona postavlja još ogradu pozitivnih propisa.

2. Ti se propisi mogu kršiti!

— Baš kao i deset zapovijedi Božjih i sve zapovijedi crkvene. Čovjek se može da odluči za dobro i za zlo, no odgovoran je za porabu slobode svoje.

3. Indeks skučava našu slobodu!

— Ne više negoli oграда uz ponor.

4. Koja korist od indeksa?

— Ista koja od natpisa kraj opasna prolaza: „Pazi!“

5. Indeks nije moderan!

— Jest, i te kako! Svaka ga država ima i imat će ga sve dotle, dok nesavjesni ljudi budu lakoumno širili štampom otrovne ideje.

6. Indeks sprečava napredak znanosti!

— Toga još nitko nije mogao da dokaže. Nasuprot možete se lako uvjeriti, da su baš uvjereni i katolici veoma mnogo privredili znanstvenom napretku na svakom području. O prirodopiscima na pr. donio je „Život“ obilje dokaza. Uostalom svak može dobiti dozvolu da čita zabranjene knjige.

M. V.

PABIRCI.

Zviždaljka u kazalištu.

Zviždaljka je u kazalištu jednako nužna kao i pljesak. Ove su se zime usudili u nekim kazalištima prikazivati protivufrancuske komade, kojima bi bilo trebalo da sude zviždaljke. Prečesto se gi-

raju komadi — bez soka i smoka. Zviždaljka bi tu bila jedino glasilo koje bi ljude moglo da uvjeri. I buduć dramska kritika uopće boluje od kimavice pa se odriče svakog prava da sudi, valjalo bi da u interesu umjetnosti publika sama stane suditi i to u stano- vite večeri — zviždanjem. Svi bi bili na dčbitku. (René Doumic, *La Force française*, 3. IX. 1920. — *Revue des Lectures* "1920. br. 10).

Kvaritelji naroda.

Tko troši svoj talenat da kvari narod, nalik je bogatašu, koji daje siromahu milostinju, da se opije i poživinči. (Monsabré O. P. *Gouttes de Vérité*, p. 259. — R. d. L. 19 20. br. 11).

Dužnost umjetnika.

Treba odgojiti publiku i oteti je opasnosti da se okuži. To je dužnost pisaca i umjetnika. Vjerni svojem visokom pozivu neka ne sramote ljepotu u onakim društvima, u kojima se ona može tek da ponizi. Nasuprot njima dolikuje dizati duh vijeka darivajući ga djelima bez ljage i nadahnjujući ga, ako mogu, ne velim ciljevima, nego osjećajima plemenitim i težnjama uzvišenim. (Paul Gautier, *Les matadies sociales*, Hachette, 1913, pp. 214—215), „*Revue des Lectures*“ 1920. br.9).

Uspjeh rdavih pisaca.

Masa hrli sama od sebe piscima romana: nju osvajaju njihove fikcije i ona se rado u njih udomi. Ona im pribavlja veliku onu građu, kojom se toliko ponose. Vulgarnost zamisli, niskost njihova morala, pače i sama njihova nemoralnost glavni su uzroci njihova uspjeha. Vašarska se roba više kupuje negoli predmeti dobro rađeni. (F. Lhomme, *La comédie d'aujourd'hui*, Perrin, 1898, p. 116. „*Revue des Lectures*“ 1920. p. br. 9).

Ilustrovani listovi i djeca.

Ravnatelj jedne laičke škole reče mi nekog dana, da jedan pornografski list po 10 santima, jedna razglednica iste vrste mogu za nekoliko sati porušiti čitav rad moralnoga odgoja, što ga je vršio učitelj kroz šest godina. (Pourasy, *La gangrene pornographique* p. 263. — „*Revue des Lectures*“ 1920. br. 9).

U Francuskoj zviždaju...

Podi, dragi moj zviždaču, ne boj se ništa, učinit ćeš uslugu glumcu — to je malo — učinit ćeš nada sve uslugu umjetnosti, a to je mnogo.

I zvižđaj komad, ako je rdav, da autor opet ne posrne!

I zvižđaj interpreta, kad suviše zaostaje za svojom zadaćom! I zvižđaj one nebrojene zvekane, što se onako šale ispinju iz tame u svjetlo; izvižđaj one djevojke, u kojih nema ni traga umu, glasu, ljepoti, no koje zato imaju bogata ljubavnika, dioničara kazališta, gdje one kraljuju, gdje im ime plamenim slovima obasjava pročelje, jer elektriku plaćaju!... (F. Galipaux, *La Force française*, Réponse à l'enquete: Faut-il siffler?.. le 3 septembre 1920. — „*Revue des Lectures*“ 1920. br. 9).

Utjecaj loše knjige.

Otkrila sam Lotia i pročitala maľne svega. Sudite sami, da li sam

mogla steći srčanosti i volje u toj atmosferi putenosti, pesimizma i očaja. Ushitila me poezija, što očito ključa iz djela, pa se nisam čuvala gorkih utisaka žalosti, koja se šuljala u mene. Dimala sam stala tražiti te iste utiske i nasladivati se mekoputnom slašću njihovom, koja me uvodila u krajeve do tad nepoznate. Moja je misao lebdila u neprekidnim sanjama. (Riječi francuske učiteljice u brošuri J. Lescurea *Le renouveau catholique dans l'enseignement primaire.* „R. d. L.“ 1920. br. 10).

Veliko čuđenje.*

Krasno jutro! Njive, što se isparivahu, prelijevahu se poput liubičasta baršuna, a nad vatrenu kuglu sunčanu, što se kroz mračne oblake ispinjaše na nebu, vijahu se modrikaste prozirne koprene. Crveno je svijetlo padalo koso na polje, posuto zrelim bodljacama, a bijele rokoko-vlasulje biljaka reko bi da u vatri gore.

I dok sam mirno stajac i divnu ovu sliku tako rekavši udisavao, osjetih, da u meni raste ono veliko čuđenje, što nam dušu napunja počitanjem. Govorio je jedan glas — da li u meni ili izvan mene, ne znam:

Zašto ste vi ljudi b'li tako sretni, dok bijaste djeca, i zašto ne unilazi nitko u carstvo Božje, već ako postane djetetom? Jer ste zaboravili ono veliko dječje čuđenje! Vi gledate Zemlju i svijet nijemim pogledom svagdašnjosti. Ne dira vas više veliko, pa bilo golemo kao ovo nebo, ni maleno, pa bilo neznatno kao sjajni kukčić u ružinu cvijetu. Pošto ste zaklopili početnicu, vama je i veliko nešto, što se samo sobom razumije. Jer jedna je oznaka obrazovana čovjeka ne čuditi se ničemu, umjeti sve protumačiti, a svijet držati za ropotarnicu, koju on mora pročistiti. Pa ipak vi ste iz nje iznijeli tek ono, što vas obogaćivaše.

Kako ste, ljudi, osiromašjeli, pošto zaboraviste veliko čuđenje!

Knjige i časopisi.

Nova Revija. Vjeri i nauči. Uređuje O. Petar dr. Gabrić. God. I., broj 1. Dubrovnik 1922.

Ova smotra ispunja prazninu, koja je nastala, kad je obustavljena „Hrvatska straža.“ Vrsni stručnjaci, što ih je okupila Nova Revija, jamče nam, da će ostvariti nade, što ih katolička inteligencija polaže u ovu vrlo potrebnu smotru. U toj nas nadi utvrđuje i njezin prvi broj, koji se odlikuje vrlo aktualnim raspravama kao što su: *Ostani su laičkoj školi neispravni* (Talija), *Pomen Frančiškovih idej za današnje doba* (Terseglav), *Novi pravac u pručavanju Svetega Pisma* (Vlašić), *Sveta stolica i konkordat* (Crnica), *Religiozna ideologija*

pravoslavnoga vladike Dr. Velimirovića (Ivanov). Zanimiva je povjesna studija o. Eterovića: *Fra Andrija Kačić Miošić*. Trećina prvoga broja ispunjaju kulturni i književni pregledi i viesnik. Pretplata (35 dinara) u današnjoj tiskarnoj krizi nije prevelika, a šalje se upravi smotre u Franjevačkom samostanu u Dubrovniku.

Gospa Sinjska. List za uzgoj i pouku katoličkog puka. God. (1922), broj 1. Hoće li se ovaj najmlađi vjerski list održati? Hoće, jer je naš hrvatski narod od srca odan nebeskoj svojoj Majci i voli o njoj čitati i razmišljati, a Gospina lista nemamo. Sretna je misao, što se hoće da popularizuje štovanje Gospe Sinjske u

* Paul Steinmüller: Die Rhapsodien von der Freude.